

Дослідження впливу діджиталізації на роль прокурорів у кримінальному процесі в Україні під час повномасштабного вторгнення росії та в інших країнах

Ювіта Колошко

викладачка, Національний університет цивільного захисту України, Держслужба України з надзвичайних ситуацій, м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6806-6538>, e-mail: yuvita.75@ukr.net

Валерія Груздова

членкиня-екологиня, Всеукраїнська екологічна Ліга, м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-4995-1009>, e-mail: mega_valeriya1401@ukr.net

Розглянуто вплив діджиталізації на роль прокурорів у кримінальному процесі України під час повномасштабного вторгнення росії, проаналізовано міжнародний досвід у цій сфері. Описано основні цифрові інструменти, які застосовують у роботі прокурори, зокрема платформи для збирання доказів, електронний документообіг і дистанційні судові засідання. Проаналізовано переваги та труднощі цифровізації, зокрема автоматизацію процесів, питання кібербезпеки й необхідність додаткового навчання. Здійснено порівняльний аналіз між Україною та іншими державами, що дає змогу визначити перспективи вдосконалення правової системи України за допомогою цифрових технологій.

Ключові слова: діджиталізація; прокурори; кримінальний процес; воєнні злочини; електронний документообіг; цифрові докази; Україна; міжнародний досвід; кібербезпека; правосуддя.

Investigating the Impact of Digitalization on the Role of Prosecutors in Criminal Proceedings in Ukraine During the Full-Scale Invasion of Russia and in Other Countries

Yuvita Koloshko, Valeriya Gruzdova

The paper discusses the impact of digitalization on the role of prosecutors in the criminal procedure of Ukraine amid the full-scale Russian invasion, and analyzes international experience in this area. The authors outline the main digital tools applied by prosecutors in their work, including platforms for collecting evidence, electronic document management, and remote court hearings. Benefits

and challenges of digitalization, including process automation, cybersecurity issues, and the need for extra training, have been analyzed. A comparative analysis between Ukraine and other countries has been performed. It helps to evaluate possibilities for developing Ukrainian legal system with the use of digital technologies.

Keywords: *digitalization; prosecutors; criminal procedure; war crimes; electronic document management; digital evidence; Ukraine; international experience; cybersecurity; justice.*

Діджиталізація суттєво змінює всі сфери життя, включно з правовими системами. У період повномасштабного вторгнення росії в Україну роль прокурорів у кримінальному процесі стала ще важливішою, оскільки виникли нові виклики, пов'язані з війною, воєнними злочинами та необхідністю швидкого й ефективного розслідування. Прискорення темпів діджиталізації в Україні, частково спричинене обставинами війни, поставило перед прокурорами нові завдання та надало нові можливості для ефективнішого виконання їхніх функцій. Цю статтю присвячено аналізу впливу цифрових технологій на роль прокурорів у кримінальному процесі в умовах війни, а також порівнянню з досвідом інших країн [1].

Під час повномасштабного вторгнення Україна зіткнулася з численними воєнними злочинами, що створило нові виклики для прокурорів. Основною проблемою стало накопичення значного обсягу доказів, багато з яких містять цифрові сліди, зокрема супутникові знімки, відео з дронів, свідчення із соцмереж, дані телефонного зв'язку тощо. В умовах війни прокурори повинні працювати у прискореному темпі, щоб документувати злочини, притягати винних до відпові-

дальності й захищати права постраждалих [2].

Цифрові технології допомагають прокурорам ефективніше збирати й аналізувати докази, особливо у випадках воєнних злочинів. Спеціалізовані платформи — такі, як «Трибунал для Путіна» [3], дають змогу збирати й архівувати свідчення в цифровому форматі, забезпечуючи прозорість і доступність доказової бази. Ці платформи спрощують процес аналізу значного обсягу даних і сприяють більш точній кваліфікації правопорушень. Варто також зазначити впровадження електронного документообігу та цифрових судових засідань, що підвищує ефективність роботи прокурорів у воєнних умовах, знижуючи ризик втрати документів і пришвидшуючи процес ухвалення рішень.

У США процес діджиталізації правової системи почався раніше: там прокурори активно послуговуються цифровими технологіями для підвищення ефективності своєї роботи. Одним із ключових напрямів є застосування штучного інтелекту для аналізу значних обсягів даних і доказів. Прокурори можуть швидко аналізувати матеріали, зокрема відеозаписи з камер спостереження,

аудіозаписи й документи, що значно скорочує час на розгляд справи. Іще один важливий аспект діджиталізації у США — застосування технологій для віддалених судових засідань, що особливо актуально у воєнний час або в умовах пандемії [4]. Такі системи допомагають забезпечити безперервність судового процесу навіть за умов неможливості фізичної присутності учасників.

У країнах Європейського Союзу цифровізація також грає важливу роль у кримінальних розслідуваннях. Застосування електронних баз даних і платформ для обміну інформацією між правоохоронними органами різних країн спрощує міжнародну співпрацю та робить процес більш прозорим. Європейські прокурори мають доступ до цифрових інструментів для координування дій з іншими державами, що особливо важливо в контексті міжнародних воєнних злочинів і тероризму [2].

Діджиталізація надає прокурорам унікальні можливості для підвищення ефективності їхньої роботи. Однією з ключових переваг є автоматизація рутинних процесів, що дає змогу прокурорам зосередитися на більш складних і стратегічних завданнях. Цифрові інструменти забезпечують вищий рівень прозорості й точності під час збирання й аналізування доказів. Водночас цифровізація приносить і нові виклики. Прокурорам необхідно адаптуватися до нових технологій, що потребує додаткової підготовки та навчання. Безпека даних є ще одним ключовим питанням,

оскільки цифрові системи стають об'єктом кібернападів. Прокурори повинні забезпечувати надійний захист даних, що обробляються в межах кримінальних справ, щоб уникнути компрометації інформації [2].

Україна, незважаючи на складні умови війни, активно інтегрує цифрові технології в роботу правоохоронної системи. Порівняно з розвиненими країнами (такими, як США та країни ЄС), Україна перебуває на етапі впровадження базових цифрових рішень. Важливим досягненням є розроблення платформ для збирання та аналізування даних про воєнні злочини, що допомагає швидше притягати до відповідальності винних осіб [2]. Натомість країни з більш розвиненою цифровою інфраструктурою мають значно більше ресурсів для впровадження складних інструментів — штучного інтелекту або блокчейну для забезпечення цілісності даних. В Україні такі інструменти лише починають застосовувати, проте перспективи їхнього розвитку відкривають нові горизонти для вдосконалення кримінального процесу.

Діджиталізація суттєво змінює роль прокурорів у кримінальному процесі, забезпечуючи їм нові інструменти для ефективнішого виконання обов'язків. В умовах війни Україна робить значні кроки в напрямі цифровізації правосуддя, що дає змогу швидше документувати воєнні злочини та притягати винних до відповідальності. Однак на шляху до повноцінної діджиталізації існують виклики — такі, як кібербезпека

й недостатня технічна оснащеність. Порівняння з досвідом інших країн допомагає інтегрувати нові технології для покращення правової системи України.

Перелік джерел посилання

1. Електронне правосуддя в Україні: перспективи впровадження та міжнародний досвід / за ред. С. І. Шевчука. Київ, 2021. 256 с.
2. Комісія з питань цифровізації правосуддя при Європейській Комісії. Переваги та виклики цифрових судових систем: аналітичний звіт. Брюссель, 2021. URL: <https://eujustice.digital> (дата звернення: 04.10.2024).
3. Трибунал для Путіна: цифрова платформа для збору доказів воєнних злочинів в Україні / Українська Гельсінська спілка з прав людини : офіц. сайт. URL: <https://tribunal.org.ua> (дата звернення: 04.10.2024).
4. Пилипчук В. Сучасні тенденції діджиталізації правоохоронних органів в Україні. *Вісник Київського національного університету внутрішніх справ*. 2022. № 3. С. 12—19.